03/04/2019

Π.Βασίλειος Θερμός : “Παιδί και τηλεόραση”

/ Νέοι και Εκκλησία

Β.Τ.: *Π. Βασίλειε, μία ερώτηση συχνή από τους γονείς είναι αν τα παιδιά πρέπει να βλέπουν τηλεόραση. Πώς να αντιδράσουν οι γονείς όταν τα παιδιά ζητούν να δουν επίμονα τηλεόραση; Και συνήθως αυτό συμβαίνει. Είναι αλήθεια ότι είναι πολύ μεγάλο το πρόβλημα, πολύ μεγάλο το θέμα, γιατί όλα τα παιδιά βλέπουν τηλεόραση και ώρες που δεν πρέπει. Αλλά και τις ώρες πάλι που πρέπει, π. Βασίλειε, που ενδεχομένως έχει παιδικά προγράμματα, έρχονται οι διαφημίσεις άλλων έργων που πρόκειται να προβληθούν αργά το βράδυ και ίσως αυτές οι σκηνές βλάπτουν τα παιδιά, έστω και αν είναι μικρές. Δεν ξέρω, συμφωνείτε; Είναι έτσι τα πράγματα; Και ίσως να δημιουργούνται φόβοι και φοβίες στα παιδιά από αυτές τις σκηνές ή απ’ αυτά τα έργα, που ενδεχομένως βλέπουν τα παιδιά.*

π.Β.Θ.: Αν σας πω για το παιδάκι που άκουσα να λέει ότι κοιμήθηκε στις 9 το βράδυ και ξύπνησε στις 12 για να δει ταινία αντιλαμβάνεστε πλέον ότι μιλάμε για εγκλήματα που διαπράττονται εις βάρος των παιδιών. Γενικά η τηλεόραση νομίζω είναι μία από τις πληγές της ελληνικής κοινωνίας, ο τρόπος δηλαδή με τον όποιο εμφανίστηκε και έγινε αποδεκτή και κατέλαβε την κεντρική θέση μέσα στο σπίτι και δεσπόζει στην οικογένεια. Είναι το πλέον δεσπόζον μέλος της οικογένειας. Η γνώμη της και η επιρροή της έχουν βαρύνουσα σημασία για όλους και επομένως αν

έχει τόσο βαρύνουσα σημασία για τους μεγάλους, αντιλαμβάνεσθε πόσο δύσκολο είναι να μπουν τα όρια από τους μεγάλους απέναντι στα παιδιά.

Είναι μεγάλο το ζήτημα, η δύναμή της είναι πολλή και έχει πάρα πολλές δυνατότητες, μπορεί να προσφέρει πάρα πολλά. Π.χ. πόσο ανοίγουν οι ορίζοντες ενός παιδιού και πόσα μπορεί να μάθει και πόσο μπορεί να καλλιεργήσει τη σκέψη του και τη γνώση του και τη φαντασία του και αν θέλετε πόσο πιο κοντά στο Δημιουργό μπορεί να έρθει βλέποντας εκείνο το θαυμάσιο ντοκιμαντέρ για το βυθό ας πούμε ή άλλα για τη φύση, με την όμορφη εικόνα και τα κατάλληλα σχόλια. Ή πόση θα μπορούσε να είναι η δύναμη της τηλεόρασης εάν μέσα στα σήριαλ και τις ταινίες υπήρχαν ήρωες βγαλμένοι μέσα από την καθημερινή ζωή, οι οποίοι διαπνέονται και από κάποια ιδανικά πέρα από την καθημερινότητα και δεν εξαντλούνται τα σήριαλ και οι ταινίες στις δολοπλοκίες και στα σκάνδαλα μεταξύ των διαφόρων μελών μιας οικογένειας ή μιας κοινωνίας.

Β.Τ.: *Και ιδιαίτερα στα σήριαλ αυτά, π. Βασίλειε, νομίζω ότι δεν παρουσιάζεται ποτέ μια σωστή οικογένεια και ολοκληρωμένη, συνεχώς διαζύγια κ.λπ.*

π.Β.Θ.: Ακριβώς διαζύγια, ομοφυλόφιλοι, άπατες, όλη αυτή η κατάσταση. Λοιπόν είναι πραγματικά μια πληγή της ελληνικής κοινωνίας ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί η τηλεόραση σήμερα και με τον ανταγωνισμό τον τρομερό που υπάρχει στα ιδιωτικά κανάλια με το κυνήγι της θεαματικότητας, να βάζουν όλοι περίπου τα ίδια πράγματα, τις ίδιες ώρες, να καλύψουν όλο το 24ωρο. Νομίζω ότι θα άξιζε τον κόπο, οι γονείς πραγματικά να κινητοποιηθούν και να απαιτήσουν να παραμείνει αλώβητη, τουλάχιστον η λεγομένη παιδική ζώνη, από διαφημίσεις.

Γιατί λέω «η λεγόμενη παιδική ζώνη»: Διότι ας μη νομίζουμε ότι και όλα «τα παιδικά» σε εισαγωγικά είναι πάντα παιδικά. Εκεί μπορεί κανείς να δει ποικίλα πράγματα, μπορεί να δει από τις ρομαντικές ιστορίες αγάπης μιας κοπέλας, η οποία περνάει από χίλιες δυσκολίες και βρίσκει στο τέλος τον καλό της, μέχρι και εξωγήινους και τερατόμορφες υπάρξεις οι οποίες καταστρέφουν, απειλούν τη γη κ.λπ. Υπάρχει μία ποικιλία προγραμμάτων και ορισμένα απ’ αυτά πράγματι δεν είναι παιδαγωγικά και ως προς την εικόνα που δίνουν και ως προς το περιεχόμενο.

Κακά τα ψέματα. Νομίζω ότι αν θέλουμε σήμερα να ενδιαφερθούμε σοβαρά για το τί βλέπουν τα παιδιά μας, θα πρέπει να ασχοληθούμε οι ίδιοι. Δηλαδή δεν μπορούμε να αρκούμαστε σ’ αυτό το οποίο το πρόγραμμα της εφημερίδας λέει «παιδικό πρόγραμμα» και να λέμε στο παιδί μας «εντάξει, πήγαινε εκεί και δες το». Θα πρέπει οι ίδιοι να έχουμε προσωπική γνώση, που σημαίνει ορισμένες φορές ότι θα καθίσουμε μαζί με τα παιδιά μας. Θα πάρουμε μία ιδέα *(δειγματοληπτικά έστω, δεν μπορούμε να το κάνουμε και συνέχεια)* του τι βλέπουν και κατόπιν θα το

συζητήσουμε μαζί τους. Και αν δούμε ότι το πράγμα ξεπερνάει κάποια όρια, ίσως και θα απαγορεύσουμε κάτι μετά βέβαια από το σχετικό διάλογο με σκοπό το παιδί να πεισθεί.

Αλλά δεν είναι δυνατόν βέβαια να περιμένουμε το παιδί να πεισθεί πάντα για να έρθει μια απαγόρευση. Αν πρέπει να έρθει η απαγόρευση θα έρθει. Πρέπει εμείς όμως να έχουμε σωστά κριτήρια και να συζητούμε με το παιδί, έτσι ώστε, ει δυνατόν, να μπορέσει το παιδί να πεισθεί ότι δεν το βοηθάει αυτό το οποίο βλέπει. Έτσι θα έχουμε κάνει και το παιδί σύμμαχό μας και δεν θα έχουμε μονίμως γκρίνια και συγκρούσεις. Γενικά θα πρέπει να πούμε τώρα, στο θέμα τηλεόραση δεν ωφελεί μόνο η άρνηση. Δηλαδή δεν ωφελεί να λέμε στα παιδιά μας: «Όχι αυτό, όχι εκείνο, εκείνο βλάπτει, δεν είναι καλό». Αυτό βέβαια ισχύει και γενικότερα στην αγωγή. Δεν βοηθάμε τα παιδιά μας με το να τους λέμε μόνο ποιά είναι τα επικίνδυνα, αυτά τα οποία δεν ωφελούν και πρέπει να τα αποφεύγουν. Η αγωγή δεν είναι ένα σύνολο απαγορεύσεων. Η αγωγή ίσα-ίσα είναι ένα σύνολο θετικών μηνυμάτων και ερεθισμάτων. Μέσα σ’ αυτά θα υπάρχουν και κάποιες απαγορεύσεις. Αλλά θα είναι τα θετικά εκείνα που προσφέρουμε τόσα και τέτοια, ώστε να προσελκύσουν το παιδί και οι απαγορεύσεις να χάσουν πια το νόημά τους, να υπάρχουν από μόνες τους μέσα του.

Θέλω να πω μ’ αυτό, ότι δεν αρκεί απλώς να απαγορεύουμε στα παιδιά μας να δουν ορισμένα προγράμματα και νομίζουμε ότι κάναμε το καθήκον μας απέναντι σ’ αυτό που λέγεται τηλεόραση. Θα χρειαστεί να δίνουμε στα παιδιά μας θετικά ερεθίσματα τέτοια, που να κάνουν περιττό το να βλέπουν τα παιδιά μας αυτά τα πράγματα. Γιατί; Γιατί θα έχει παίξει με το γονιό του, θα έχει βγει μαζί του περίπατο, θα έχουν διαβάσει μαζί βιβλία. Θα έχουν παίξει αθλοπαιδιές ανάλογα με τήν ηλικία βέβαια πού ‘ναι το παιδί, θα έχουν πάει μαζί σ’ ένα σωστό παιδικό θέατρο, σε κάποια ψυχαγωγική εκδήλωση σωστή και όμορφη. Δηλαδή θα έχει το παιδί μυηθεί στη χαρά της ζωής και της συναναστροφής με το γονιό του, ώστε να μην αναζητεί κάποια ψήγματα «ψυχαγωγίας» μέσα σ’ αυτά τα οποία η τηλεόραση προβάλλει. Πάρα πολλά παιδιά καταφεύγουν σε ακατάλληλα προγράμματα στην τηλεόραση επειδή τους λείπει η επαφή με τους γονείς τους, επειδή δηλαδή οι γονείς τους βρήκαν την εύκολη λύση. Η τηλεόραση υπήρξε «σωτήρας» για πολλούς γονείς, γιατί δεν ασχολούνται με τα παιδιά τους και τα παιδιά τους είναι ήσυχα. Όχι απλώς δεν ασχολούνται αλλά είναι και ήσυχα, δεν κάνουν φασαρία, κάθονται μπροστά στο γυαλί.

Είναι μια πρόκληση η τηλεόραση τώρα, και δυστυχώς το κατάντημα στο οποίο βρίσκεται είναι μια πρόκληση που μπορεί να φέρει κάτι πάρα πολύ καλό. Μπορεί να φέρει δηλαδή την ουσιαστική ενασχόληση με τα παιδιά μας. Ποιό παιδί,

τουλάχιστον της μεγαλούπολης, γνωρίζει τη φύση; Την έχουμε ξεχάσει σχεδόν και εμείς. Αν ένα παιδί αγνοεί τη φύση δεν το συγκινούν τα ντοκυμαντέρ. Αν όμως εμείς συνδεθούμε με τη φύση και συνδέσουμε και τα παιδιά μας και την αγαπούμε και βγαίνουμε συχνά και διαβάζουμε βιβλία και εγκυκλοπαίδειες κ.λπ. για τη φύση και μαθαίνει και το παιδί διάφορα περίεργα πράγματα για τα ζώα, τα φυτά, τα πουλιά, τα έντομα κ.λπ. θα το προσελκύσουν τα ντοκυμαντέρ και έτσι θα γνωρίσει τη φύση καλύτερα και ίσως να μην τα προσελκύσουν οι διάφορες φανταστικές περιπέτειες που μπορεί να είναι ακατάλληλες ακόμα και σε κινούμενα σχέδια.

Β.Τ.: *Θα έλεγε κανείς όμως, π. Βασίλειε, πού να τα βρει τα ντοκυμαντέρ κανείς. Υπάρχει στο εξωτερικό, και συγκεκριμένα στην Αμερική, ένα κανάλι που δείχνει 24 ώρες το 24ωρο ντοκυμαντέρ. Δυστυχώς εδώ στην πατρίδα μας τα ντοκυμαντέρ σπανίζουν και όπως είπατε μέσα στα ντοκυμαντέρ μπορεί να μπει μία σφήνα, διαφήμιση ενός άλλου έργου ή διαφημίσεις διάφορες που μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα στο παιδί. Ίσως όλοι θα 'πρεπε να αντιδράσουμε. Όλοι θα πρέπει να αντιδράσουμε ώστε να γίνει κάτι θετικό και με τη δική μας την τηλεόραση, κάποιο κανάλι ίσως με ντοκυμαντέρ ή να προστεθούν περισσότερα τέτοια προγράμματα, γιατί είναι πολλοί οι γονείς που δυσανασχετούν με την τηλεόραση αλλά δυστυχώς έχει μπει μέσα στο σπίτι κι είναι δύσκολο να βγει. Είναι πολύ δύσκολο να κλείσει την τηλεόραση ο γονιός ή το παιδί.*

π.Β.Θ.: Πάντως επιτρέψτε μου να πω εδώ, ότι η δυσκολία έγκειται κατά τη γνώμη μου στο γεγονός ότι και ο γονιός έχει γοητευθεί από την τηλεόραση. Δηλαδή η τηλεόραση εξασκεί μια σαγήνη και στον Έλληνα γονιό και γι' αυτό είναι δύσκολο να κλείσει. Αν αυτός έμενε αλώβητος από τη σαγήνη που εξασκεί η τηλεόραση επάνω του, θα έκλεινε πιο εύκολα η τηλεόραση και θα πειθόταν και το παιδί να μη βλέπει πάρα πολλά και περιττά.

Β.Τ.: *Άρα ταυτόχρονα, όπως πολύ σωστά τονίσατε προηγουμένως, θα έπρεπε να ασχοληθεί ο γονιός περισσότερο με το παιδί και να του δώσει άλλες ευκαιρίες για την ώρα που θα ήθελε να δει το παιδί τηλεόραση και θυμάμαι ένα περιστατικό.Μία κοπέλα μεγάλη μου είπε το εξής: Κάποτε μικρή που ήθελε να πάει σε ένα πάρτυ που έκαναν τα παιδιά του σχολείου, μόλις το άκουσε ο πατέρας της είπε: «'Αχ βρω παιδί μου, και εγώ ήθελα να σας πήγαινα στο θέατρο που έχει ένα πολύ ωραίο έργο αυτή την ημέρα που είναι το πάρτυ». «Α, λέει η μικρή, μπαμπά εντάξει, οπωσδήποτε θα προτιμήσω το θέατρο, αφού θα μας πας εκεί» και ο μπαμπάς αυτός δεν ήταν πολύ μορφωμένος, αλλά είχε αγάπη πολλή και ενδιαφέρον. Μερικές φορές ίσως χρειάζεται να θυσιάσουμε εμείς τη δική μας διασκέδαση, το χρόνο μας και να μιλήσουμε περισσότερο με τα παιδιά, να ασχοληθούμε μαζί τους και να βγούμε έξω.*

Δεν είναι εύκολο όταν δουλεύει κανείς και σε δύο δουλειές πολλές φορές να βγει έξω και να παίξει με το παιδί του. Είναι λίγο δύσκολο και χρειάζεται θυσία.

π.Β.Θ.: Πράγματι, έχετε δίκιο, αλλά αξίζει τον κόπο. Δηλαδή εδώ έχουμε ίσως άλλο περιθώριο επιλογής. Πρέπει να καταλάβουμε ότι τα παιδιά μας σήμερα τρέφονται πνευματικά μόνο με την τηλεόραση, κατά κύριο λόγο με την τηλεόραση και πολλές φορές η τηλεόραση αποτελεί διέξοδο στην πλήξη τους. Λοιπόν, αν έχουν να κάνουν κάτι πιο ενδιαφέρον και πιο ευχάριστο θα βλέπουν λιγότερο τηλεόραση. Δηλαδή δεν είναι ένα θέμα που λύνεται μόνο με απαγορεύσεις ή μόνο με το να κλειδωθεί. Και δεν είναι μόνο το ντοκυμαντέρ, είναι και άλλα. Υπάρχουν πολύ χαριτωμένες και ευχάριστες ιστορίες για τα παιδιά και υπάρχουν ακόμα και κασέτες. Δηλαδή δεν είναι κακό, αν η οικογένεια έχει βίντεο. να νοικιάζει κατάλληλες κασέτες. Αλλά εδώ χρειάζεται να προσέξουμε και να μη θεωρούμε κατάλληλο οτιδήποτε υπάρχει στο βίντεο-κλαμπ της γειτονιάς μας. Χρειάζεται κόπος όπως σ’ όλα τα θέματα. Δηλαδή σ’ όλα τα θέματα που έχουν σχέση με την αγωγή χρειάζεται κόπος και προσωπική επένδυση του γονιού. Αν δεν τη δώσει, δεν μπορεί να πει ότι κάνει αγωγή στο θέμα αυτό. Νομίζω τα πράγματα είναι απλά. Αλλά έχουμε ξαναπεί ότι όσο χρόνο και κόπο δώσει, τόσο θα απολαύσει αργότερα τα αποτελέσματα της σωστής του αγωγής στα παιδιά του και βέβαια θα τα γευτεί και ο ίδιος.

πηγή: *Πρωτ. Βασίλειος Θερμός, «Μαζί με τους γονείς», εκδ. Ακρίτας, σ. 125-132*